

ЭДЭР I СААС

vk.com/eder_saas

[Instagram: edersaas](https://www.instagram.com/edersaas)

12+

Ирина Михайлова: Артыыс "аччык" буолуохтаах

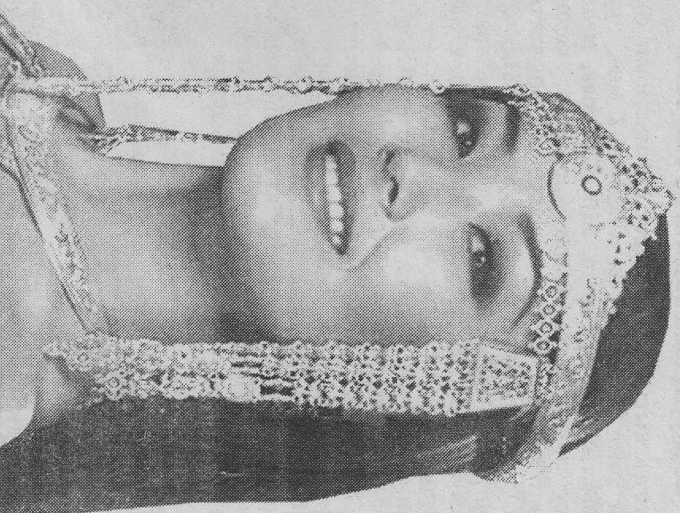
// "Эдэр сааска" Саха сирин биир саамай чабылхай уонна
кэскиллээх артыыһа Ирина Михайлова ыалдьыттыыр

Иринаны биир амтлуулаах артыыс
дии саньыбын, ол эрэри кини
оонньуур оруоллара бэйэ-бэйэлэригэр
хатыламматтар, бииртэн-биир
умнуллубат уобарастар буолан
табылаллар. Ыалдьыттыынаан
тылаатырга эдэр артыыс оруолун,
госуруол уонна саха кинигин туһунан

дүүлэр, кырдык, оннук эбит. Ол оруолум олус
табылдьыт.

— Эдэр артыыс дин репертуарга
хааччахтааһын баар дуо?

— Оннук хааччахтааһын суох. Саха тыйаа-
тырыгар алта уонна артыыс баар. Сүрүн оруол
дизэн улахан эпитетинэс. Онон уопуттаах, уонча
сыл үлэлээбит артыыспар оонньото сатыыл-
лар. Мин сеп дии саньыбын. Ол эрэри эдэр-

— Кэпэстийибиҥин, этэргэ дьылы, сонунна сойо илигинэ, аспаыт Евразияҥааҥы гостуруолтан саралыма этэ. Гостуруол туһунан санааларыҥ үлэиҥин эрэ — бырааттыгы норуоттарбыт тыйааттырдыра хайдах таһымнаах эбитий? Эдэр артыыстар, туюх сананы биллиит-көрүүт?

— Биш ыйдаагы гостуруога бирэн кэлл-бит. Саха тыйаатырын историятыгар ман-нык сыры, айан суоҕа буолуо. Сарсыардатын — ренеттич, кидэһтин — испэктээки, айан уеҕа айан... Бырааттыгы туур норуоттар тыйаат-тырдарын кытта билсэн, онно кинилэр сыанала-рыгар оонньоон, артыыстардын билсэн... Олус интэриэһинэй сыры буолла, оруоба билиэх, эдэр артыыстарга. Айаммыт быһыыгар ренети-цияланан, күнүстэри-туунунари бэлэмнээн, икки испэктээки сүрэхтээбит. Артыыстар баы биш хаманда буолан сырыттыбыт.

— Өйдүү-саныы сылдыар тына умнулу-бат гостуруо буолбута. Оттон сана испэктээ-килэртэ оруолун туһунан биллиинэр эрэ.

Николай Лугинов айымньытынан Андрей Борисов уонна Лена Грымм туруорбут “Улуу Хууннар” испэктээкигэ сүрүн оруол паттыыр кыйыҥ оонньоотум. Истии, күспээх, ол эрэ-ри табылбаттаах таптагы көрдөрдүбүт. Биш туска историялаах, олус интэриэһинэй оруол буолла.

— Режиссер аныыр оруолларын барытын сөбүлүүгүн дуо? Арай сөбүлээбэт оруолун биэринээр?

— Артыыска сөбүлүү, сөбүлээбэт оруол дьэн суох, оруола “аччык” буолуохтаах. Режиссер эппитин барытын толоробут. Араас буолар: анаабыт оруоллара ардыгар тутта табыллар, оттон соробор өр чочулулан, сыраллаах бэлэм-ниитин бишрээ сатанар.

— Эн үксүтэр кэриэтэ кыраһыабай кыр-гыттары, мааны дьахталлары оонньу-тун. Биир ампыулаах артыыспын дии сананааҥын дуо? Наар биир ампыулаа сыл-дьар артыыс сайдыбакка хаалыан сеп дуу?

— “Ира Михайлова аһары биш оруоллары оон-нүүр” дьэн атын оруола кыайан көрөбөттөр (күүлэр). Ол апта, режиссер мин ампыулар сеп түбэлэр оруоллары аныыр. Саас айы Саха тый-ааттырдыра ууустарынан гостуруога туруна-быт. Илгэрээ сыл биш ый устата биш оруолу толорбутум. Онно бу биш оруолар санаттан сананы арыйдан, угарытан-тэһэригэн, чочу-ан оонньурум. Артыыс гостуруолтан үөрэнэр

сэр ампыулаара сеп түбэлэр, өксүр оруоллара баар буоллааҥына оонньоотолор, бу режиссертан тутуруктаах.

— Сыанаа испэктээкил кэмитэр үөйбөтөх өттүтэн араас буолар диилэр. Артыыс тылын умнар, булкупар. Эйгэхэ маннык буолбута дуо?

— Тылы умнуу, урун-хотун, сыһа-халпы эппи ханна барыай? Быһыи номнуо бэйэ-бэйэ-битин туттааҥына өйдөбүт, ол иһин ман-нык түбэлтэлэртэн түгэниик “быһыһабыт”. Сергей Потанов режиссердаах “Тыт” испэ-ктээкигэ сыанаа баар үрдэгэ тахсан, онтон охтукхоттахын. Кэнибинэн түһүктээхтин, ону сыана аһара өттүгэр хабын ыһахтаахтар. Бишрээ онук испэктээкил кэмитэр үкүлэбиттэн тутуохтара дьэммин эрэллээхтик охтубутум, арай, ким дааҥы туттаа, жоостара туттум. Хапта, суулан шэрбун көрөнөр, төбөбүн өйөөн хадыллар. Сыанаа тыас-уус бөөгө буолла, артыыстар олус соһуйдулар. Бэйэ-бэйэбиттэр өйдөһөр ына бэлэ көрдөрүөхтээх эппит, ону ситэ өйдөһөхтүгүт дуу, хайдах дуу? Хапта көрөөччүлэрибт сэрэйбэтэх эппир.

— Үксүтэр “Детаттар” устубут кэми-эдийэлэригэр оонньообутун. Кэлин Степан Бурнашев зомбилаах киинэтигэр сүрүн оруолга үһүлэ сылдыарын исти-бинии. Сана сүүрээнтэ “олорсор” төһө эппиэтинэстээҥий? Кимнэ туһунан кыпта-стык кэпсээ.

— Бэйэбин кэмиттэҥи оруолларыгар барсар артыыспын дии санаабалтым. Ол иһин, Спеган миҥин атын оруола көрдүтүтэн олус астым-мыттым. Атын кинэлэргэ холооттоххо ураты, сүүрүүлээх-көтүүлээх хартыына. Кинэни зом-билаах дьэбиттэригэр соһуйан “дык” ым-мыттым. Онтон ис хоһоонун кэпсээбиттэри-гэр сөбүлээбитим. Дора дьэн ааптаах кыйы оонньоубун, сүрүн дворуойдартан бишрээстэрэ. Устар бөлөх бары умсуҕуйан туран үлээбиптэ, кинэээ аһыах сыана үһүлэра хадыла.

— Оттон хаһан баҕарар кизэ эйтэрэ, сыанаа сылдыар дьонно сулустаах чаас дьэн баар. Эйгэхэ маннык буолбута дуо?

— Тыйаатыр артыыһыгар сулустаах чаас дьэн суох быһыылаах. Быһыи бишрди бэйэбит тутулугар буолбака, тыйаатырбыт туһугар, испэктээкибит табыллынын, көрөөччү астын-нын дьэн үлээбит-хэмсыйыт буоллаа дии. Саха културатын бэйэбитин нөнүөлээн, көлөнөттэн көлөнөэ тишрэр сыдылаахтыт.

Айгана АММОСОВА.

